

Helsingfors/Mariehamn 17.2.2010

Nr 10/10

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
20.1.2010, nr 19, 21, 23,
25 och 27/2010.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 20.1.2010 antagna landskapslagar:

1. Ordningslag för landskapet Åland (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om upphävande av vissa bestämmelser om allmän ordning och säkerhet i strafflagen,
3. Landskapslag om upphävande av landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland,
4. Landskapslag om upphävande av landskapslagen om eggvapen,
5. Landskapslag om ändring av 36 § vägtrafiklagen för landskapet Åland.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagens syfte är att främja allmän ordning och säkerhet. Landskapslagen innehåller bestämmelser om äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning, förbjudna föremål och ämnen, djurdisciplin samt straffpåföljder. Genom landskapslagen upphävs annan landskapslagstiftning som landskapslagen ersätter. Samtidigt kompletteras bestämmelserna om särskilda parkeringsförbud i 36 § i vägtrafiklagen för landskapet Åland.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller allmän ordning och säkerhet på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 17 § 6 punkten i självstyrelselagen med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkterna. Enligt undantagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om skjutvapen och skjutförnödenheter, försvarsväsendet och gränsbevakningen, ordningsmaktens verksamhet för tryggande av statens säkerhet, försvarstillstånd, beredskap inför undantagsförhållanden, samt i fråga om explosiva ämnen till den del rikets säkerhet berörs. I landskapslagen ingår bestämmelser som gäller skjutvapen och skjutförnödenheter. Dessa bestämmelser överensstämmer dock i sak med motsvarande bestämmelser i rikets ordningslag (FFS 612/2003, nedan rikslagen) och kan för vinnande av enhetlighet och överskådlighet jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I landskapslagen har intagits ett flertal bestämmelser om tvångsåtgärder vilka inkräktar på de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgarligen rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen. Dessa bestämmelser överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i rikslagen och kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Landskapslagen berör även landskapets myndigheter samt näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten helt eller till de delar som landskapslagen reglerar tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 22 punkterna i självstyrelselagen.

Landskapslagstiftningen berör även vägtrafik, vilket utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen.

I landskapslagens 9 § ingår förbud att till landskapet införa i paragrafen avsedda farliga föremål. Med anledning härav konstateras att lagstiftningsbehörigheten gällande utrikeshandeln enligt 27 § 12 punkten i självstyrelselagen tillkommer riket. Rätten till begränsningar i fråga om utrikeshandeln av andra orsaker än handelspolitiska ska emellertid, enligt motiven till självstyrelselagen, bedömas utgående från det rättsområde som åtgärden i sakligt hänseende närmast hänför sig till. Begränsningarna bör i dessa angelägenheter hänföras till rättsområdet allmän ordning och säkerhet, varför de inte föranleder anmärkning från behörighetssynpunkt.

Enligt självstyrelselagens 18 § 25 punkt utgör beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet landskapsbehörighet. Landskapslagens 16 § reglerar ordningsföreseelser och i dess 17 § har intagits hänvisningar till vissa i strafflagen kriminaliserade gärning-

ar. Enligt 17 § 1 mom. ska de angivna bestämmelser gälla i landskapet inom landskapets behörighet. Genom paragrafen intas även strafflagens 17 kap. 15 a § i landskapslagen, som gäller implementering av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1523/2007 om att förbjuda utsläppande på marknaden samt import till eller export från gemenskapen av päls av katt och hund och varor som innehåller sådan päls. Strafflagens 17 kap. har rubricerats "Om brott mot allmän ordning", och bestämmelsen kan därför anses utgöra landskapsbehörighet. Bestämmelsen i landskapslagens 17 § 4 mom. om att hänvisningar i strafflagen till bestämmelser i annan rikslagstiftning inom landskapets behörighet ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen är diffus eftersom bestämmelsen inte närmare preciserats, men inverkar inte på behörighetsfördelningen i självstyrelselagen. Straffbestämmelserna i landskapslagens 16 och 17 § föranleder inga anmärkningar från behörighetssynpunkt.

I landskapslagens 18 § ingår bestämmelser om ordningsbot. Enligt paragrafen ska bestämmelserna i 2a kap. 8 §, 9 § 1,4 och 5 mom. samt 10 och 11 § i strafflagen tillämpas inom landskapets behörighet. Ålandsdelegationen konstaterar att nämnda lagrum även innehåller allmänna bestämmelser om ordningsbot. Enligt 27 § 22 punkten i självstyrelselagen utgör straffrätt riksbehörighet med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten. Detta innebär att straffformer och övriga frågor som anknyter till den allmänna delen av strafflagen regleras i rikslagstiftningen. Enligt landskapslagens 16 § 3 mom. får böter för ordningsförseelse inte förvandlas till fängelsestraff. Bestämmelser av rikslagstiftningsnatur kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen såsom överensstämmande med rikslagstiftningen intas i landskapslagen.

Bestämmelsen i landskapslagens 18 § 2 mom. om att landskapsregeringen i landskapsförordning kan utfärda närmare bestämmelser om till vilket belopp ordningsboten ska fastställas för olika ordningsförseelser motsvarar i sak bestämmelsen i strafflagens 2 a kap 8 § 2 mom.

Bestämmelserna om tvångsutförande, förstörande och andra tvångsmedel är med stöd av 18 § 26 punkterna i självstyrelselagen att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Landskapslagens 21 § berättigar Ålands polismyndighet att bevilja tillstånd att utse ordningsvakter som avses i landskapslagen om ordningsvakter. Tillämpningen av 21 § förutsätter att även landskapslagen om ordningsvakter träder i kraft.

Landskapslagens 22 § reglerar ordningsövervakningsuppgifter. I paragrafens 1 och 3 mom. har intagits hänvisningar till landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata

säkerhetstjänster och i paragrafens 2 mom. till landskapslagen om ordningsvakter. Tillämpningen av nämnda lagrum förutsätter att även dessa landskapslagar träder i kraft.

I landskapslagens 22 § 5 mom. berättigas landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om märken och text på ordningsvaksdräkter. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Delegeringsbestämmelsen i landskapslagen 22 § 5 mom. uppfyller nämnda förutsättningar.

Besvärsmåttet i landskapslagens 23 § överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagarna faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare